

Certifikati o poznavanju talijanskog jezika u Hrvatskoj

Italian language certifications in Croatia

¹Bruna Grubišić, ²Marija Hazdovac

^{1,2}Visoka škola za menadžment i dizajn Aspira, Mike Tripala 6, 21 000 Split
e-mail: ¹bruna.grubisic@aspira.hr, ¹marija.hazdovac@aspira.hr

Sažetak: *Poznavanje jezika neophodan je alat u međukulturalnoj komunikaciji, a posjedovanje valjanog dokaza o poznavanju stranog jezika esencijalna potreba u svakom profesionalnom kontekstu. Zbog povijesnih, zemljopisnih, kulturnih i gospodarskih veza između Hrvatske i Italije, potvrda o talijanskim jezičnim kompetencijama omogućava jačanje međunarodne suradnje na ostalim globalnim poljima. U Republici Hrvatskoj na raspolaganju su sljedeći jezični dokumenti: potvrde o poznavanju talijanskog jezika, svjedodžbe koje izdaju škole stranih jezika i međunarodni certifikati CILS i PLIDA. Ovaj rad prikazuje određene specifikacije svakog pojedinog dokumenta, s naglaskom na pravno najvažnije – certifikate, kao i renomirane jezične institucije, odnosno akreditirane centre, u kojima je moguće njihovo stjecanje. Detaljno su opisani jezični ispiti, uvjeti polaganja, postupci prijave i načini vrednovanja, nakon čega korisnik ostvaruje certifikat talijanskog jezika.*

Ključne riječi: *certifikati, potvrda, škola stranih jezika, jezične kompetencije*

Abstract: *Knowing a language is a necessary tool in intercultural communication, and having a valid proof of knowledge of a foreign language is an essential need in every professional context. Due to the historical, geographical, cultural and economic ties between Croatia and Italy, the certificate of Italian language competence enables the strengthening of international cooperation in other global fields. The following language documents are available in the Republic of Croatia: certificates of knowledge of the Italian language, certificates issued by foreign language schools and international CILS and PLIDA certificates. This paper shows certain specifications of each individual document, with an emphasis on the legally most important - certificates, as well as renowned language institutions, i.e. accredited centers, where it is possible to acquire them. The language exams, requirements for taking them, application procedures and evaluation methods are described in detail, after which the user obtains an Italian language certificate.*

Keywords: *certificates, certificate, foreign language school, language competences*

1. Uvod

Potvrde o poznavanju stranog jezika službeni su dokumenti koji potvrđuju poznavanje i razumijevanje određenog jezika, koje je pojedinac stekao izvan okvira materinskog jezika. U Republici Hrvatskoj učenje talijanskog jezika kroz škole stranih jezika nudi strukturiran pristup usvajanju jezika kroz brojne prilagođene tečajeve. S fokusom i na praktične i komunikacijske vještine, ali i kulturno razumijevanje, korisnicima se nudi polaganje različitih testova potrebnih za daljnje akademsko bavljenje, razvoj karijere i smislenu međukulturnu interakciju. Pojedinci koji žele dokazati svoje znanje talijanskog jezika mogu dobiti niz dokumenata,

uključujući potvrde, svjedodžbe i međunarodne certifikate, o kojima će u ovom radu biti najviše riječi. Razlikovanje ovih jezičnih dokumenata poznavanja talijanskog jezika ključno je za razumijevanje sposobnosti pojedinca, omogućavajući tako njegovo točno postavljanje u akademskom ili profesionalnom okruženju. Štoviše, ova diferencijacija osigurava da se odgovarajući jezični dokument koristi za specifične svrhe, povećavajući vjerodostojnost i relevantnost u kontekstu različitih interakcija i nastojanja. Ovaj će se rad baviti višestrukim značenjem certifikata talijanskog jezika u Hrvatskoj, uključujući njihovu pravnu potvrdu, akademsko priznavanje i stručne implikacije i etabilranim ustanovama za polaganje međunarodnih ispita. Na kraju će se raščlaniti i ostali jezični dokumenti sa svim svojim pojedinostima. Kroz sveobuhvatno istraživanje karakterističnih detalja, specifikacija i zahtjeva povezanih s tim dokumentima, ova studija ima za cilj pružiti temeljito razumijevanje njihove uloge u potvrđivanju jezične kompetencije i omogućavanju različitih mogućnosti u hrvatskom, ali i međunarodnom kontekstu.

2. Pregled talijanskih certifikata

Potvrda o poznavanju jezika, u ovom slučaju talijanskog, službena je potvrda koju obično izdaje državno tijelo, a kojom se provjeravaju jezične kompetencije, stupanj poznavanja jezika ili njegove nastave, odnosno generalna usvojenost talijanskog jezika (Balboni, 1999). Postoje različite klasifikacije jezičnih kompetencija u Europi zbog čega je Vijeće Europe formiralo jedinstvenu „Ljestvicu jezičnih kompetencija“ i 2001. godine objavljen je *CEFR/CEFR (Common European Framework of Reference for Languages)*. 2005. godine *CEFR* je objavljen u Hrvatskoj pod nazivom: *Zajednički europski referentni okvir za jezike (ZEROJ)* (Bergovec, 2007).

ZEROJ zagovara funkcionalan i praktičan pristup poučavanju jezika koji se udaljava od „sterilne“ razredne nastave i isključivo gramatičkih jezičnih struktura, i potiče dostizanje „svakodnevnog govora“. Drugim riječima, glavni cilj novog pristupa bio bi „ostvariti“ jezik koji služi dnevnim potrebama stranca u stranoj zemlji. Zajednički europski referentni okvir za jezike temelji se na komunikacijskoj kompetenciji, obliku opće kompetencije koja vodi do interakcije, produkcije i razumijevanja. Koriste se različite nastavne tehnike, zadatci, testovi, strategije, u koje se implementiraju različite situacije, osobe i događaji iz stvarnog života. Sve ovo služi učeniku da se bolje i brže integrira u rutinu i kulturu novog jezika. (Pavan, 2005). Cassandro i Maggini (2004) ističu kako lingvistika, sociolingvistika i pragmatika mogu koegzistirati u istoj osobi u određenom trenutku, ali na različitim razinama; što dovodi do zaključka da je potrebna lingvistička evaluacija, ali i sociopragmatičko vrednovanje, koje je *ZEROJ* transparentno opisao.

Zajednički europski referentni okvir za jezike razlikuje šest razina znanja stranog jezika, u rasponu od najniže (A1) do najviše (C2). Slova označavaju stupnjeve i to abecednim redom: temeljni korisnik, samostalni korisnik, iskusni korisnik, a brojevi 1 i 2 uz slova označavaju sljedeće:

- A1 – pripremni stupanj
- A2 – temeljni stupanj
- B1 – razvojni stupanj
- B2 – samostalni stupanj
- C1 – napredni stupanj
- C2 – vrsni stupanj (Bergovec, 2007).

Na kraju svake razine polaznik dobiva certifikat kojim potvrđuje razinu usvojenih jezičnih vještina. U Italiji postoje četiri certifikata o poznavanju talijanskog jezika: *CILS*, *CELLI*, *PLIDA*, Certifikat *IT*. U ovom poglavlju bit će opisan svaki od navedenih certifikata, uvjeti upisa, razine i ispiti, s naglaskom na one certifikate koji se provode u Hrvatskoj.

2.1. CELI – Certificato di conoscenza della lingua italiana

CELI su certifikati općeg talijanskog jezika namijenjeni odraslim školovanim osobama. Ustanova *Università per Stranieri di Perugia*, unutar *ALTE (Association of Language Testers in Europe)* izdaje certifikate *CELI*, s kojom Ministarstvo vanjskih poslova potpisuje ugovor, kako bi se nesmetano pristupalo ispitu bilo gdje u inozemstvu. Ovi certifikati potvrđuju vještine i sposobnost korištenja talijanskog jezika, a iskoristivi su i u radnom i u akademskom okruženju. *CELI* certifikati podijeljeni su prema specifičnim tipologijama korisnika na: *CELI* imigranti i *CELI* adolescenti. Ne postoji dobna granica, ali se ne preporučuje izdavanje potvrde mlađima od dvanaest godina.¹

CELI 3 certifikat je koji služi kao dokaz pri upisu na talijanske fakultete, dok je s druge strane *CELI 5* priznat u svrhu podučavanja talijanskog jezika. Svaki se ispit sastoji od četiri (*CELI 1* i *CELI 2*) ili pet (*CELI 3*, *CELI 4* i *CELI 5*) testova koji obuhvaćaju razumijevanje i izradu, kako pisanih tako i usmenih testova i jezično poznavanje (samo za *CELI 3*, *CELI 4* i *CELI 5*) (Novello, 2009).

Nadalje, Novello (2009) iznosi i način na koji se ispiti boduju, kao i kriterije koji variraju ovisno o tipu pisanog testa. Jedan točan odgovor donosi jedan ostvareni bod, netočan odgovor odnosi jedan od ukupnih ostvarenih bodova, a neodgovoreni zadatci ne ulaze u sustav bodovanja. S druge strane, za usmeno se odgovaranje koristi jedna posebna ljestvica bodovanja. Konačna potvrda o položenom certifikatu *CELI* može se ostvariti ukoliko pojedinac položi sve vrste testova, kako pismene, tako i usmene.

2.2. Certifikati IT i ele. IT

Università degli Studi Roma Tre izdaje potvrde talijanskog jezika pod nazivom *IT* i *ele. IT*, certifikate koji se temelje na dvije razine. *IT* certifikat namijenjen je onima koji posjeduju napredno znanje jezika, kao što je razina L2, tj. C2 po okvirima *ZEROJ – a*. Certifikat *ele. IT* namijenjen je onima koji su u procesu učenja talijanskog jezika, s dosegnutom razinom B1 Zajedničkog europskog referentnog okvira. (Novello, 2009).

Primatelji *IT* certifikata su najčešće učenici završnih godina srednje škole, studenti s raznih sveučilišta, profesori talijanskog jezika koji podrijetlom nisu Talijani, ali i stručnjaci koji se odlučuju raditi u poslovima usko povezanima s talijanskim jezikom i kulturom. Korisnici *ele. IT* certifikata su uglavnom stranci koji pokazuju interes prema talijanskom jeziku, stranci koji zbog poslovnih okolnosti moraju naučiti talijanski jezik ili studenti stranci koji se odlučuju na studiranje u Italiji (Novello, 2009).

Novello (2009) objašnjava i koncept testiranja prije primitka certifikata; ispit se sastoji od četiri ili pet modula koji se odnose na slušanje, čitanje, sastavak, uporabe i forme talijanskog jezika i govora. Za ocjenjivanje testova, za koje kaže da su „poluobjektivni”, koriste se evaluacijske tablice koje uključuju predložene lingvističke i pragmatičke parametre. Svakom elementu ispita dodjeljuje se ocjena prikladnosti: nedovoljan, dovoljan, dobar i odličan. Križanjem vrijednosti različitih parametara dobiva se konačni rezultat.

U nastavku rada detaljnije će se objasniti provođenje jezičnih ispita za stjecanje dva talijanska certifikata : *CILS* i *PLIDA*. Ispiti procjenjuju kandidatovo znanje talijanskog jezika, a provode ih ovlaštene ustanove, odnosno institucije prema standardiziranim kriterijima ocjenjivanja, čime se osigurava vjerodostojnost i priznavanje certifikata na nacionalnoj, ali i međunarodnoj razini.

2.3. Certifikati talijanskog jezika CILS i PLIDA u Hrvatskoj

---

¹ Preuzeto s: <https://www.unistrapg.it/it/certificati-di-conoscenza-della-lingua-italiana/celi-certificati-di-lingua-italiana> (3. 8. 2023.)

CILS – Certificazione di Italiano come Lingua Straniera

CILS je službeno priznata kvalifikacija koja potvrđuje stupanj jezično – komunikacijskog znanja u talijanskom jeziku, kao što je L2. *CILS* prvi je talijanski certifikat koji je usvojio sustav šest razina jezično – komunikacijske kompetencije, predložen *Zajedničkim europskim referentnim okvirom za jezike*. Izdaje ga *Università per Stranieri di Siena*, sveučilište koje provodi nastavne aktivnosti talijanskog jezika i kulture. Korisnici koji mogu pristupiti *CILS* certifikatima su svi stranci, ali i talijanski državljani koji borave u inozemstvu. Ne postoji dobna granica za pristupanje *CILS* certifikatima, i nije potrebno polagati razine od niže prema željenoj, višoj. Certifikat služi onima koji uče talijanski jezik ili su u kontaktu s istim, ali i onima koji se upisuju na talijanske fakultete. Položena razina A2 omogućava stranom državljaninu dugoročnu dozvolu boravka u Italiji.²

CILS certifikat uključuje šest razina jezičnog znanja. Razine su samostalne svaka za sebe i identificiraju progresivno višu jezičnu kompetenciju. Novello (2009) u svom radu označava svih 6 certificiranih razina *CILS – a: Livello UNO, Livello DUE, Livello TRE, Livello QUATRO* i dvije razine za takozvanog „osnovnog” učenika – razina A1 i razina A2. Navedene razine podijeljene su u nekoliko modula: *Modulo Bambini, Modulo Adolescenti, Modulo per l'integrazione in Italia* i *Modulo Adulti*.

Osim toga, Novello (2009) ističe da svaki *CILS* ispit predlaže zadatke koji se odnose na pojave iz stvarnog života kako bi se vrednovala sposobnost učenika da koristi jezik u različitim situacijama svakodnevnog okruženja. Sastavljen je od pet dijelova koji mjere sve jezične i komunikacijske vještine:

- slušanje
- razumijevanje
- pisana produkcija
- usmena produkcija
- sposobnost upravljanja komunikacijskim strukturama na talijanskom jeziku.

Svaka vještina vrijedi 20 bodova, a da bi se vještina uspješno položila potrebno je ostvariti najmanje 11 bodova. Za ostvarenje *CILS* certifikata pojedinac mora postići minimalni rezultat u svim ispitnim vještinama (Novello, 2009).

2.4. PLIDA – Progetto Lingua Italiana Dante Alighieri

PLIDA certifikaciju vodi *Progetto Lingua Italiana* sa sjedištem u udruzi Dante Alighieri (*Società Dante Alighieri*) u Rimu. Glavna svrha spomenute udruge zapravo je uspostava i organizacija tečajeva talijanskog jezika za iseljenike. *PLIDA* je službena diploma koju je nostrificiralo Sveučilište *La Sapienza* i razna ministarstava. (Novello, 2009).

PLIDA certifikatu mogu pristupiti svi zainteresirani, bez prethodno položenih nižih razina. S certifikatom *PLIDA* (razina B2 ili C1) učenik se može upisati na talijansko sveučilište bez da polaže prijemni ispit talijanskog jezika ili dobiti dozvolu za dugotrajni boravak u Italiji.³

Certifikacija *PLIDA* podijeljena je u šest razina predloženih *Zajedničkim europskim referentnim okvirom*. Osim toga, dodani su i certifikati: *PLIDA Juniores* i *PLIDA Commerciale*. *PLIDA Juniores* predstavlja certifikat namijenjen djeci od trinaest do osamnaest godina, a potvrda dokazuje sve razine. S druge strane, *PLIDA Commerciale* određen je za osobe starije od osamnaest godina zainteresirane za certifikat u svrhe komercijalnog sektora. Ova potvrda uključuje razine B2 i C1 (Novello, 2009).

Svaka razina sastoji se od četiri testa, po jedan za svaku jezičnu vještinu: slušanje, čitanje, pisanje i govor. Potpuni broj bodova iznosi 30 za svaki od testova. Za ostvariti certifikat

² Preuzeto s: https://cils.unistrasi.it/79/Il_sistema_di_Certificazione_CILS.htm (4. 8. 2023.)

³ Preuzeto s: <https://plida.dante.global/it> (4. 8. 2023.)

PLIDA, dovoljno je ostvariti minimalni rezultat od 18 bodova u svakom od četiri testa. Ostvarene dovoljne bodove iz testova moguće je zadržati na godinu dana (Novello, 2009).

3. Ovlaštene institucije za izdavanje certifikata talijanskog jezika u Hrvatskoj

U prethodnom poglavlju detaljno su opisani svi međunarodno priznati certifikati talijanskog jezika, od kojih se dva provode u Republici Hrvatskoj. S obzirom na to da certifikati, u usporedbi s potvrdama i svjedodžbama stranog jezika, o kojima će se detaljnije teoretizirati u nastavku rada, imaju najvišu pravnu važnost, samo su neke institucije ovlaštene za provođenje tih certifikata u suradnji s relevantnim talijanskim tijelima.

3.1. Istituto Italiano di Cultura (Zagabria), Ustanova za obrazovanje odraslih Dante i Škola stranih jezika Pappagallo

Talijanski institut za kulturu sa sjedištem u Zagrebu, ustanova je koja službeno predstavlja državu Italiju, promiče talijanski jezik i promovira talijansku kulturu na području Republike Hrvatske. Organizirajući razne manifestacije, Institut potiče umjetničku i intelektualnu razmjenu između dva susjedna naroda. Između ostalog, Institut nudi bogate aktivnosti i programe kao što su tečajevi jezika, izložbe, filmske projekcije, koncerte, predstave, predavanja i konferencije na kojima sudjeluju brojni stručni predavači iz Italije. Također, surađuje i s brojnim lokalnim kulturnim organizacijama, sveučilištima, udrugama i institucijama.⁴

Ustanova za obrazovanje odraslih Dante nalazi se u Rijeci, a od 2007. godine postaje javno priznata ustanova s mogućnostima izvođenja raznih programa, regionalnih i međunarodnih projekata, koje je odobrilo Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Ustanova Dante preko modernih i suvremenih metoda i informacijsko – komunikacijskih tehnologija nudi obrazovne programe kao što su tečajevi stranog jezika, strukovna osposobljavanja i usavršavanja, prekvalifikacije.⁵

Škola stranih jezika Pappagallo u Splitu, nalazi se na tri lokacije. Na svojoj web stranici jasno opisuje svaki od ponuđenih programa, među kojima se nalaze: tečajevi stranih jezika (za sve uzraste, pripreme za međunarodne ispite, ali i tečajevi za osobni razvoj. Pappagallo škola ima dugu tradiciju (utemeljena 1989. godine) te najsuvremenije metode podučavanja. Na adresi Matije Gupca 12, moguće je polagati ispit u svrhu dobivanja međunarodnog talijanskog certifikata *CILS*.⁶

Na službenoj web stranici *Unistrasi Centro CILS* moguće je provjeriti nazive spomenutih institucija u Hrvatskoj, kao i adrese na kojima se ovlaštene ustanove nalaze, u kojima je moguće polagati ispite u svrhu dobivanja međunarodnog *CILS* certifikata.⁷

3.2. Provođenje ispita *CILS*

Ispiti se polažu dva puta godišnje (početkom lipnja i početkom prosinca), a upisi za polaganje traju do cca 45 dana prije samog datuma provođenja. Upis se smatra kompletiranim kada korisnik dostavi potpisani ispunjeni obrazac uz presliku osobne iskaznice, kao i kopiju uplate željenog ispita. Obrazac zahtjeva osobne podatke poput imena i prezimena, datuma rođenja, nacionalnosti kojoj pristupnik pripada, kontakt broja ili e-maila, željenu razinu polaganja ispita i potvrdnu izjavu na neke od ponuđenih od

⁴ Puzeto s: https://iiczagabria.esteri.it/iic_zagabria/hr/istituto/chi_siamo/ (8. 8. 2023.)

⁵ Preuzeto s: <https://dante-ri.hr/o-nama/> (8. 8. 2023.)

⁶ Preuzeto s: <https://pappagallo.hr/o-namas/> (9. 8. 2023.)

⁷ Preuzeto s: <https://cils.unistrasi.it/180/111/CROAZIA.htm> (9. 8. 2023.)

rednica („polagao sam *CILS* ispit“/„Nisam polagao *CILS* ispit“...). Ispitu mogu pristupiti svi strani državljani, talijanski državljani u inozemstvu te imigranti u Italiji, a prethodno ostvarene kvalifikacije nisu nužne.⁸

CILS centar sastavlja materijale ispita i iste šalje svakom ispitnom centru diljem svijeta. Korisnik ispita, uz prethodnu prijavnicu, na dan ispita dolazi s identifikacijskim dokumentom. Pisani se ispiti pišu isključivo crnom kemijskom olovkom, a usmeni ispiti održavaju se najčešće u popodnevnim satima, nakon pismenog dijela. Svaki se usmeni odgovor snima i šalje *CILS* središnjem centru koji ispravlja i ocjenjuje i pismene i usmene dijelove ispita prema ranije standardiziranim kriterijima. Rezultati ispita dostavljaju se ispitnim centrima unutar roka od tri mjeseca, nakon čega su ispitni centri dužni obavijestiti kandidate.⁹

2023. godine u Hrvatskoj je organizirano sveukupno 6 termina polaganja ispita i to sljedećim rasporedom, koje potpisuje *Univeristà per Stranieri di Perugia*:

Tablica 1. Prikaz termina ispita u svrhu *CILS* certifikata za 2023. godinu

Datumi u 2023.	Stupnjevi (*A1 stupnjevi samo na zahtjev)
16. veljače (prijave do 16. siječnja)	A2 integracija B1 državljanstvo
4. travnja (prijave do 4. ožujka)	A2 standard A2 integracija B1 državljanstvo B1 adolescenti B2 C1 samo za medicinsko osoblje
8. lipnja (prijave do 24. travnja)	A1 standard* A1 djeca* A1 adolescenti* A1 integracija* A2 standard A2 djeca A2 adolescenti A2 integracija B1 adolescenti B1 državljanstvo B1 standard B2 C1 C2
20. srpnja (prijave do 20. lipnja)	A2 integracija B1 državljanstvo
19. listopada (prijave do 19. rujna)	A2 standard A2 integracija B1 državljanstvo
5. prosinca (prijave do 23. listopada)	A1 standard* A1 djeca* A1 adolescenti*

⁸ Preuzeto s: https://iiczagabria.esteri.it/iic_zagabria/hr/imparare_italiano/certificazioni (6. 8. 2023.)

⁹ Preuzeto s: https://cils.unistrasi.it/98/Gli_esami_CILS.htm (6. 8. 2023.)

	A1 integracija* A2 standard A2 djeca A2 adolescenti A2 integracija B1 adolescenti B1 državljanstvo B1 standard B2 C1 C2
--	---

Izvor: https://iiczagabria.esteri.it/iic_zagabria/hr/imparare_italiano/certificazioni (6. 8. 2023.)

Cijene ispita variraju o razini polaganja, uplate se vrše samo u valuti „Euro“, a cjenik je, uz termine polaganja, transparentno prikazan na njihovoj web stranici¹⁰:

A1/A2 – 50,00 EUR

B1 – 85,00 EUR

B1 *Cittadinanza* – 100,00 EUR

B1 *Adolescenti* – 80,00 EUR

C1 – 110,00 EUR

C2 – 125,00 EUR

Ispitnom se centru, u ovom slučaju Talijanskom institutu za kulturu, uplaćuje puni iznos ispita prije pristupanja željenoj razini. S druge strane, ispitni centar Ustanova za obrazovanje odraslih Dante, na svojoj je web stranici navela jednu cijenu od 1300,00 HRK za polaganje ispita *CILS* certifikata.

2022. godine održana su tri termina polaganja ispita (31. 5., 21. 7. i 15. 12.), dok su se 2021. (10. 6. i 2. 12.) i 2020. godine (4. 6. i 3. 12.) održala standardno naznačena dva godišnja datuma; jedan u lipnju, jedan u prosincu. Prema prikupljenim trogodišnjim podacima ispitne voditeljice Talijanskog instituta za kulturu, najčešće se polažu razine od B1 do C2. Dob pristupanja ispitu varira, a svrha polaganja ispita često su studijski ili poslovni odlasci u Italiju. Dodaje kako ima i onih polaznika koji ispitom samo testiraju svoje znanje (najčešće mlađa djeca).¹¹

3.3. Società Dante Alighieri

Udruga Dante Alighieri osnovana je 1899. godine, u vrijeme velikih ekonomskih iseljavanja talijanskih stanovnika, a sve u svrhu očuvanja njihovih jezičnih i kulturnih veza s domovinom.¹² Danas, organizacija Dante Alighieri promiče talijanski jezik, kulturu i baštinu, nudi tečajeve talijanskog jezika, provodi obuku i usavršavanje profesora, izvodi ispite za priznate međunarodne certifikate (*PLIDA*) i održava brojne kulturološke akcije. *Società Dante Alighieri* posjeduje kvalitetu lingvističko – kulturološkog instituta s ukupno 482 odbora po svijetu i 374 ovlaštena centra za provođenje ispita *PLIDA*, a članica je i *EUNIC – a (European Union National Institutes for Culture)* i *ALTE (Association of Language Testers in Europe)*.¹³

¹⁰ Preuzeto s: https://iiczagabria.esteri.it/iic_zagabria/hr/imparare_italiano/certificazioni (7. 8. 2023.)

¹¹ Podatci prikupljeni telefonskim razgovorom, u kojem se razgovaralo s voditeljicom ispita u svrhu *CILS* certifikata, Kristinom Kobilic, zaposlenicom Talijanskog instituta za kulturu (2. 8. 2023.)

¹² Preuzeto s: <http://dantealighieri-split.hr/kratka-povijest/> (7. 8. 2023.)

¹³ Preuzeto s: <https://www.dante.global/it/la-dante/chi-siamo> (7. 8. 2023.)

Na globalnoj stranici *Società Dante Alighieri*, na talijanskom su jeziku (s mogućim odabirom engleskog jezika) dostupne sve usluge i informacije koja navedena organizacija nudi. „*Find us on the global network*“, rubrika je u kojoj su navedene sve države u kojima postoje Udruge. U Republici Hrvatskoj djeluju one u: Zadru, Zagrebu, Splitu, Puli i Rijeci, od kojih su *PLIDA* centri: *Società Dante Alighieri Zara* (Zadar), *Società Dante Alighieri Spalato* (Split), *Società Dante Alighieri Fiume* (Rijeka) i Sveučilište Jurja Dobrile u Puli – odjel za interdisciplinarne, talijanske i kulturološke studije.¹⁴

3.4. Provođenje ispita *PLIDA*

Termini ispita u svrhu certifikata *PLIDA* održavaju se u svim ovlaštenim centrima na datume koje odredi glavno sjedište Udruge Dante Alighieri, kao i sve potrebne informacije, jedinstvene za svaki od centara diljem svijeta (ukoliko ne dođe do preklapanja datuma ispita s državnim praznikom neke od zemalja, o čemu i dalje određuje centrala). Nadalje, certifikacijski centar svake ovlaštene lokacije mjesto je na koje pristupnici podnose svoje prijave, koje ovise o plaćenju kotizaciji ispita, nakon čega im voditelji ispitnih centara podnose „potvrde o rezervaciji ispita“. Uplaćena kotizacija nepovratna je u slučaju odustajanja od ispita (za osobe s invaliditetom ili određenim zdravstvenim problemom, vrijede posebna pravila), ali se korisniku daje mogućnost polaganja istog u narednih 18 mjeseci, u za to predviđenim terminima. Za polaganje ispita nisu potrebne prethodno stečene kvalifikacije, kao ni dokaz o položenim nižim razinama. Korisnik se prijavljuje na razinu za koju smatra da može ostvariti, a nudi mu se i mogućnost pisanja više njih u istoj sesiji. Ukoliko je korisnik prethodno pisao ispit i želi ponoviti samo neku od vještina, to može i učiniti, ali u slučaju da ispit piše prvi put, dužan je pisati sve obvezne testove. Postoji rok od 60 dana, u kojem središnji *PLIDA* centar obrađuje rezultate svih ispitnih centara (testovi korisnika) i iste šalje natrag svakoj prijavljenoj lokaciji, što daje za pravo voditelju određenog centra da korisniku izda valjani certifikat s ostvarenim ishodom.¹⁵

Asistenti na ispitu, drugim riječima osobe zadužene za kontrolu reda u učionici u kojoj se vrši ispit, dužne su odgovarati zadanim okvirima centra. U učionici od 15 korisnika ispita, nužna je prisutnost jednog asistenta. Voditelj certifikacijskog centra, osoba je s izvrsnim poznavanjem jezika (C1, C2), ali i odrednica Zajedničkog europskog referentnog okvira te osoba sa stečenim iskustvom u izvođenju tečaja talijanskog jezika. Usmene ispitivače sastavlja lokalna komisija koju čine profesionalci s iskustvom i poznavanjem unaprijed određene ljestvice, koju je sastavila tvornica *PLIDA* ispita.¹⁶

Od svih ispitnih centara ovlaštenih za provođenje *PLIDA* ispita u Hrvatskoj, samo Odjel Sveučilišta u Rijeci i Udruga Dante Alighieri u Splitu na svojim web stranicama nude neke od potrebnih informacija za pristupanje ispitima.

Na web stranici Sveučilišta u Puli (polje: *PLIDA* certifikati) moguće je preuzeti online prijavnicu za pristupanje *PLIDA* ispitu. Prijavnica sadrži tablicu u koju korisnik upisuje ime i prezime, OIB, kontakt adresu, mjesto rođenja, mjesto stanovanja, adresu stanovanja, poštanski broj, jedan od ponuđenih datuma polaganja ispita i razinu koju polaže. Također, korisnik bira hoće li polagati jednu vještinu (u slučaju da je prethodno već polagao *PLIDA* ispit), ili se odlučuje na cjelokupni test.¹⁷

¹⁴ Preuzeto s: <https://www.dante.global/it/contatti> (7. 8. 2023.)

¹⁵ Preuzeto s: <https://plida.dante.global/it> (7. 8. 2023.)

¹⁶ Preuzeto s: <https://plida.dante.global/it> (7. 8. 2023.)

¹⁷ Preuzeto s: https://ffpu.unipu.hr/ffpu/studijски_programi/cjelozivotni/plida/obavijesti?@=2fd64# (7. 8. 2023.)

Udruga Dante Alighieri Split, ponudila je na svojoj web stranici cjenik cjelokupnog PLIDA ispita po razinama¹⁸:

A1/A2 – 70,00 EUR

B1/B2 – 100,00 EUR

C1/C2 – 145,00 EUR

Ukoliko korisnik polaže jednu, dvije ili tri od četiri vještine dužan je platiti sljedeće navedene cijene¹⁹:

RAZINE	JEDNA VJEŠTINA	DVIJE VJEŠTINE	TRI VJEŠTINE
A1/A2	15,00 EUR	30,00 EUR	45,00 EUR
B1/B2	25,00 EUR	46,00 EUR	69,00 EUR
C1/C2	35,00 EUR	64,00 EUR	96,00 EUR

Kalendar ovogodišnjih termina za polaganje ispita u svrhu certifikata PLIDA dostupan je na službenoj stranici PLIDA – e²⁰:

Tablica 2. Prikaz termina ispita u svrhu PLIDA certifikata za 2023. godinu

Mjesec	Stupanj	Datum
veljača	A2, B1	22. veljače 2023.
ožujak	B2, C1	22. ožujka 2023.
svibanj	A2	24. svibnja 2023.
lipanj	B1, B2, C1	21. lipnja 2023.
lipanj- juniori	A1, A2, B1, B2	24. lipnja 2023.
rujan	A2, B1	6. rujna 2023.
listopad- juniori	A1, A2, B1, B2	21. listopada 2023.
studen	A2, B1	15. studenoga 2023.

Izvor: <https://plida.dante.global/it/preparati-allesame> (8. 8. 2023.)

4. Svjedodžbe/potvrde o poznavanju stranog jezika

Svjedodžbe stranog jezika i potvrde o poznavanju stranog jezika vjerodajnice su koje pokazuju razinu kompetencije koju osoba ima u jeziku koji joj nije materinski, ali s nekim bitnim razlikama u pogledu opsega, priznavanja i svrhe.

Zakon o obrazovanju odraslih, između ostalih, daje kredibilitet i određenim školama stranih jezika u provođenju formalnog obrazovanja, koje naposljetku vodi do stjecanja javne isprave (»Narodne novine« br. 17/7, 107/07, 24/10). Prema Pravilniku o izmjenama i dopunama pravilnika o javnim ispravama u obrazovanju odraslih, navedeno je (članak 1.) da se svjedodžba o znanju stranog jezika svrstava među javne isprave. Prema članku 2. istog Pravilnika, javne isprave moraju sadržavati: naziv i sjedište ustanove za obrazovanje odraslih, klasifikacijsku oznaku i datum izdavanja isprave, matični broj polaznika, ime, prezime i spol polaznika, OIB, datum, mjesto i državu rođenja, državljanstvo, ime roditelja, naziv programa obrazovanja odraslih, ime prezime i potpis voditelja obrazovne skupine, kao i ravnatelja obrazovne skupine, mjesto za pečat ustanove, klasifikacijsku oznaku i datum izdavanja rješenja

¹⁸ Preuzeto s: <http://dantealighieri-split.hr/plida/> (7. 8. 2023.)

¹⁹ Preuzeto s: https://ffpu.unipu.hr/ffpu/studijski_programi/cjelozivotni/plida/obavijesti?=@=2fd64# (7. 8. 2023.)

²⁰ Preuzeto s: <https://www.dante.global/en/certifications/plida-certification> (7. 8. 2023.)

o odobrenju za izvođenje programa («Narodne novine» broj 50/2010). Svjedodžba koju izdaju ovlaštene škole mora biti izdana s ocjenom ostvarenog znanja.

S druge strane, potvrde o poznavanju stranog jezika nemaju tzv. „pravnu snagu“ i moguće ih je dobiti u svim verificiranim školama stranih jezika. Zahtijevaju određenu vrstu prethodnog ispita i služe u brojne poslovne svrhe, ali sve češće, i kao uvjet upisa na određene studije. Potvrda o poznavanju stranog jezika potvrđuje razinu znanja (određenu *Zajedničkim europskim referentnim okvirom*) bez ponuđene ocjene.

U većini slučajeva, korisnik može pristupiti polaganju različitih ispita u svrhu stjecanja i potvrde i svjedodžbe stranog jezika bez da prethodno pohađa ponuđene tečajeve, s novčanom naknadom koju određuje određena škola stranih jezika. U nekim je školama cijena svjedodžbe, kao i potvrde, odnosno obvezni ispiti, uključena u cijenu samog tečaja, a sve u svrhu izlaznog ishoda.

Škola stranih jezika Jantar na svojim web stranicama objavila je cjenik prema kojem korisnik može položiti ispit u svrhu potvrde za 79,63 EUR, dok je cijena ispita za verificiranu svjedodžbu o poznavanju jezika 238,90 EUR.²¹ Centar za strane jezike FFZG za razine od A1 do B2 naplaćuje 65,00 EUR, a za razine C1 i C2 160,00 EUR po zahtjevu za stjecanje potvrde, a 160,00 EUR za završni ispit u svrhu javne isprave svjedodžbe. Također, u oba slučaja, Centar naplaćuje i reizdavanje samih dokumenta po cijeni od 20,00 EUR.²²

5. Zaključak

Certifikati, svjedodžbe i potvrde o poznavanju jezika vjerodajnice su koje dokazuju nečije jezične sposobnosti i otvaraju vrata različitim mogućnostima obrazovanja i karijere. Izbor o polaganju ispita u svrhu ovih jezičnih dokumenata, uvelike ovisi o ciljevima pojedinca i specifikacijama poslovnog ili akademskog svijeta, a svaki od njih posjeduje različitu pravnu vrijednost.

Certifikati stranog jezika imaju najveću pravnu i međunarodnu vrijednost pružajući standardiziranu mjeru jezičnih sposobnosti pojedinca. U Republici Hrvatskoj moguće je polagati ispite u svrhu certifikata *CILS* i *PLIDA*, a hrvatskim se državljanima tako pruža mogućnost stjecanja visokog obrazovanja u inozemstvu, kvalificiranje za određena radna mjesta, ali i poboljšanje vlastitih globalnih komunikacijskih vještina. Od ključne je važnosti izabrati renomirane pružatelje certifikata, od kojih su u Hrvatskoj na raspolaganju, za primitak *CELI* certifikata: Talijanski institut za kulturu, Ustanova za obrazovanje odraslih Dante i Pappagallo škola stranih jezika, dok se *PLIDA* certifikat može dobiti samo u Udruzi Dante Alighieri, i to u Zadru, Splitu i Rijeci, ali i na ovlaštenom odjelu Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. Priznate institucije osiguravaju relevantnost i vjerodostojnost potvrde u međunarodnom kontekstu i pružaju svim korisnicima diljem svijeta polaganje jedinstvenih testova pismene i usmene produkcije, sastavljenih u talijanskim centralama, koje tako omogućavaju potpunu objektivnost i profesionalnost kod vrednovanja i krajnjih rezultata.

Svjedodžbe o poznavanju talijanskog jezika svrstavaju se u javne isprave što im daje na visokoj pravnoj važnosti. Svojim izgledom podsjećaju na svjedodžbe koje učenik dobije prilikom završetka osnovne i srednje škole kao izlazni dokaz, a glavna razlika svjedodžbe i potvrde upravo je u ocjeni. Za izdavanje i potvrde i svjedodžbe za talijanski jezik, provode se ispiti po kriterijima *Zajedničkog europskog referentnog okvira* poštujući razine poznavanja od A1 do C2. Svaka škola za sebe određuje svoje uvjete kao što su: cijena, termini polaganja,

²¹ Preuzeto s: <https://www.jantar.hr/hr/usluge/potvrde-o-poznavanju-jezika> (9. 8. 2023.)

²² Preuzeto s: <https://centarzastranejezike.ffzg.unizg.hr/svjedodzbe/>,
<https://centarzastranejezike.ffzg.unizg.hr/potvrde-o-poznavanju-jezika/> (9. 8. 2023.)

pripremni dio, ali također i formira vlastite zadatke po kojima korisnik ostvaruje navedenu jezičnu dokumentaciju.

Danas se u Republici Hrvatskoj najčešće polažu ispiti u svrhu stjecanja potvrde o poznavanju talijanskog jezika, koja je unutar granica države dovoljan i relevantan dokaz u brojne poslovne, ali i akademske svrhe. S druge strane, u internacionalnim okvirima, korisnik je dužan na ovlaštenim lokacijama položiti ispite, i naposljetku priložiti jedini priznati dokument u te svrhe – certifikat. Činjenica o objektivnosti i standardiziranosti međunarodnih ispita predstavlja i najkvalitetniji oblik vrednovanja čovjekovih jezičnih sposobnosti.

Literatura

1. Balboni, P.E. (1999). *Dizionario di Glottodidattica*. Perugia, Guerra edizioni.
2. Bergovec, M. (2007). *Zajednički europski referentni okvir za jezike – prednosti i ograničenja*. Zagreb, u: Lahor: časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik, Vol. 2 No. 4. URL: <https://hrcak.srce.hr/21794>
3. Cassandro, M., Maggini, M. (2004). *Osservazione e valutazione di apprendenti stranieri in relazione ai livelli comuni di riferimento del "Quadro Comune Europeo"*. U: E. Jafrancesco (a cura di). *Atti del XII Convegno nazionale ILSA*. Atene. Edilingua: 64-107.
4. Novello, A. (2009). *Valutare una lingua straniera: Le certificazioni europee*. Venezia, Libreria Editrice Cafoscarina srl: 99 – 131.
5. Pavan, E. (2005). *Il "lettore" di italiano all'estero. Formazione linguistica e glottodidattica*. Roma, Bonacci Editore.
6. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. *Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o javnim ispravama u obrazovanju odraslih* (Narodne novine br. 50/2010)
7. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. *Zakon o obrazovanju odraslih* (u: Narodne novine br. 17/07, 107/07, 24/10)

Mrežne stranice:

1. Udruga Dante Alighieri Split. Kratka povijest. Dostupno na: <http://dantealighieri-split.hr/kratka-povijest/> (7. 8. 2023.)
2. Udruga Dante Alighieri Split. Međunarodni ispiti PLIDA. Dostupno na: <http://dantealighieri-split.hr/plida/> (7. 8. 2023.)
3. Centar za strane jezike FFZG. Potvrde o poznavanju jezika. Dostupno na: <https://centarzastranejezike.ffzg.unizg.hr/potvrde-o-poznavanju-jezika/> (9. 8. 2023.)
4. Centar za strane jezike FFZG. Svjedodžbe. Dostupno na: <https://centarzastranejezike.ffzg.unizg.hr/svjedodzbe/> (9. 8. 2023.)
5. Università per Stranieri di Siena. Il centro CILS: Le sedi di esami. Dostupno na: <https://cils.unistrasi.it/180/111/CROAZIA.htm> (9. 8. 2023.)
6. Università per Stranieri di Siena. Il centro CILS: Il sistema di certificazione. Dostupno na: https://cils.unistrasi.it/79/Il_sistema_di_Certificazione_CILS.htm (4. 8. 2023.)
7. Università per Stranieri di Siena. Il centro CILS: Gli esami CILS. Dostupno na: https://cils.unistrasi.it/98/Gli_esami_CILS.htm (6. 8. 2023.)
8. Ustanova za obrazovanje odraslih. "O nama". Dostupno na: <https://dante-ri.hr/o-nama/> (8. 8. 2023.)
9. Filozofski fakultet u Puli. Obavijesti (PLIDA). Dostupno na: https://ffpu.unipu.hr/ffpu/studijski_programi/cjelozivotni/plida/obavijesti?@=2fd64# (7. 8. 2023.)
10. Istituto Italiano di Cultura di Zagabria. Certificazioni. Dostupno na:

- https://iiczagabria.esteri.it/iic_zagabria/hr/imparare_italiano/certificazioni (6. 8. 2023, 7. 8. 2023.)
11. Istituto Italiano di Cultura di Zagabria. “Chi siamo”. Dostupno na:
https://iiczagabria.esteri.it/iic_zagabria/hr/istituto/chi_siamo/ (8. 8. 2023.)
  12. Škola stranih jezika Pappagallo Split. “O nama”. Dostupno na:
<https://pappagallo.hr/o-namas/> (9. 8. 2023.)
  13. PLIDA Dante. Dante Global. Dostupno na:
<https://plida.dante.global/it> (4. 8. 2023., 7. 8. 2023.)
  14. PLIDA Dante. PLIDA certification. Dostupno na:
<https://www.dante.global/en/certifications/plida-certification> (7. 8. 2023.)
  15. PLIDA Dante. Contact details. Dostupno na:
<https://www.dante.global/it/contatti> (7. 8. 2023.)
  16. PLIDA Dante. “Chi siamo”. Dostupno na:
<https://www.dante.global/it/la-dante/chi-siamo> (7. 8. 2023.)
  17. JANTAR Škola stranih jezika. Potvrde o poznavanju jezika. Dostupno na:
<https://www.jantar.hr/hr/usluge/potvrde-o-poznavanju-jezika> (9. 8. 2023.)
  18. Università per Stranieri di Perugia. CELI Certificati di lingua italiana. Dostupno na:
<https://www.unistrapg.it/it/certificati-di-conoscenza-della-lingua-italiana/celi-certificati-di-lingua-italiana> (3. 8. 2023.)

Prilozi:

Slika 1: Istituto Italiano di Cultura di Zagabria.

https://iiczagabria.esteri.it/iic_zagabria/hr/imparare_italiano/certificazioni (6. 8. 2023.)

Slika 2: PLIDA Dante.

<https://plida.dante.global/it/preparati-allesame23>.)